



Lào Cai

**CUỐI
TUẦN**

Số 914

NGÀY 31/12/2022

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TỈNH LÀO CAI
TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN CÁC DÂN TỘC LÀO CAI

ĐT: (0214) 3841.303 - Fax: 3840.921
Email: baolaocaitoasoan@gmail.com
www.baolaocai.vn



“PHÁP PHÒNG”

mùa hoa tết

(Xem trang 3)



Anh Đệ chăm sóc vườn đào đón Tết.

Chè cổ bên dòng thác Tiên

■ TẮT ĐẠT

Nằm bên dòng thác Tiên thơ mộng, rừng chè cổ thụ thôn Ngải Chồ, xã Dền Sáng (huyện Bát Xát) được người dân bảo vệ như báu vật.



Với người dân Ngải Chồ, những cây chè cổ thụ chính là báu vật.

Lời tự sự về rừng chè cổ

Huyện Bát Xát sở hữu nhiều điểm, tuyến du lịch hấp dẫn du khách trong nước và quốc tế như Khu Bảo tồn thiên nhiên Bát Xát, chợ phiên Mường Hum, Y Tý, đỉnh Lão Thần, đỉnh Kỳ Quan San, cột cờ Lũng Pô... Thế nhưng, ít ai biết ở nơi bạt ngàn rừng xanh này còn sở hữu một rừng chè cổ thụ đẹp mê lòng người.

Tết đến, xuân về, ngoài việc nấu những nồi rượu ngô thượng hạng và nuôi chú lợn đen béo mẫm, ông Tấn A Lù và những người dân thôn Ngải Chồ, xã Dền Sáng còn gọi nhau đi thu hái những búp chè tươi non trong rừng chè cổ thụ về thết đãi bạn bè, người thân.

Theo chân ông Lù, từ trung tâm thôn mất khoảng 30 phút đi bộ trên đường mòn, xuyên qua cánh rừng vầu tự nhiên, hiện trước mắt chúng tôi là hàng trăm cây chè cổ thụ xếp đan nhau trên khoảng đất vài héc-ta bằng phẳng như thảo nguyên. Những cây chè không quá cao nhưng phần gốc rất to và thân được chia thành nhiều nhánh. Đưa bàn tay lần sờ theo những vết rạn, vết sần trên thân, ông Lù bảo: Thảm thoát đã 60 năm kể từ lần đầu đặt chân tới rừng chè cổ này. Từ ấy thời gian trôi qua nhưng những cây chè cổ thụ dường như không có quá nhiều sự thay đổi về hình dáng và kích thước thân, vẫn sừng sững giữa núi rừng, có chăng là vết mốc của thời gian đã phủ dày hơn, loang rộng hơn.



Những cây chè cổ thụ đã bám rễ hơn một thế kỷ ở Ngải Chồ.

Những người cao tuổi trong thôn vẫn hay kể lại rằng, quần thể chè cổ thụ này được người Pháp trồng cách đây hơn một thế kỷ. Ngày 1/11/1950, tỉnh Lào Cai hoàn toàn được giải phóng, chính thức chấm dứt ách đô hộ của thực dân Pháp, người dân thôn Ngải Chồ được tiếp quản, bảo vệ và khai thác quần thể chè cổ thụ từ đó đến nay. Từ trước đến giờ chưa một lần được bón phân hay sử dụng thuốc trừ sâu, nhưng những cây chè cổ thụ ở Ngải Chồ vẫn sinh trưởng, phát triển tốt, quanh năm cho búp

xanh non mơn mẫm. Khi sao khô hoặc hãm tươi, nước chè có màu xanh, vị ngọt thanh và dậy mùi thơm. Có thể thấy, người Pháp đã nghiên cứu rất kỹ điều kiện thổ nhưỡng, khí hậu ở đây để đưa giống chè quý về trồng. Quần thể chè cổ thụ Ngải Chồ nằm bên dòng thác Tiên thơ mộng ở độ cao hơn 1.300 m so với mực nước biển. Thác Tiên xuất phát từ đỉnh Lão Thần, có 5 tầng thác với những cột nước cao hàng trăm mét ngày đêm đổ ào xuống dòng suối Tinh tung bọt trắng xóa, tạo ra không

khí mát cho cả vùng. Không biết có phải chăng vì thế mà quần thể chè cổ thụ ở Ngải Chồ quanh năm xanh tốt mà không cần chăm bẵm vẫn tạo ra hương vị đặc biệt riêng có?

Giữ "báu vật" bền vững với thời gian

Ngoài giá trị về cảnh quan thiên nhiên, môi trường thì những cây chè cổ còn mang lại giá trị kinh tế cho người dân thôn Ngải Chồ. Hàng chục năm qua, người dân nơi đây đã coi quần thể chè cổ thụ như báu vật, bảo vệ nghiêm ngặt và khai thác hiệu quả. Ông Vàng Kim Siêu, Trưởng thôn Ngải Chồ nói rằng, đứng dưới đất chỉ hái được búp chè ở thấp, còn muốn hái nhiều và hái được búp chè tươi non phía trên cao thì phải dùng ghế hoặc thang. Thôn đã thành lập một tổ bảo vệ thường xuyên tuần tra để kịp thời phát hiện và có biện pháp xử lý hành vi xâm phạm, phá hoại rừng chè cổ thụ.

"Tiếng lành đồn xa", những năm gần đây, thương lái khắp mọi miền đã nghe danh tìm đến để thu mua búp chè tươi được hái trong rừng chè cổ thụ Ngải Chồ. Búp chè tươi vì thế bán được giá hơn, thường khoảng 150 - 200 nghìn đồng/kg, nhưng cũng có những thời điểm lên tới 300 nghìn đồng/kg. Mặc dù giá đắt gấp cả chục lần so với các loại chè thường nhưng búp chè cổ thụ ở Ngải Chồ thu hái đến đâu vẫn được tiêu thụ hết đến đó.

"Dẫu giá chè có đắt nhưng người dân chúng tôi vẫn bảo nhau khai thác ở mức vừa phải để cây sinh trưởng và phát triển bền vững. Mỗi tháng khoảng 1 hoặc 2 lần, thôn tập hợp mỗi nhà một người vào rừng hái búp chè. Sau đó, tất cả số búp chè hái được tập hợp tại nhà văn hóa thôn để bán cho thương lái. Số tiền thu được sẽ dùng để chi tiêu vào những công việc chung của thôn hoặc chia đều cho từng hộ dân", ông Siêu cho biết.

Vừa qua, UBND xã Dền Sáng đã có đề xuất với huyện Bát Xát về việc quy hoạch xây dựng quần thể chè cổ thụ Ngải Chồ và thác Tiên thành điểm du lịch. Mong muốn của xã là các cấp, các ngành, huyện lựa chọn những nhà đầu tư đủ tâm, đủ tầm để xây dựng khu quần thể chè cổ thụ, thác Tiên, rừng vầu thành điểm du lịch hấp dẫn, vừa quảng bá nét đẹp của địa phương vừa tạo việc làm, tăng thu nhập cho người dân.

Quần thể chè cổ thụ ở Ngải Chồ dường như chất chứa được thêm tinh hoa của đất trời, khắp những cánh nhánh đã bật ra những chồi búp non mơn mẫm. Với những dự định, quy hoạch và kỹ vọng đặt ra, tin rằng tương lai không xa, vùng chè cổ thụ cũng như những chồi búp non kia được tiếp thêm sinh lực, cùng với rừng vầu, thác Tiên trở thành điểm đến hấp dẫn du khách thập phương, đưa Ngải Chồ trở thành điểm nhấn mới trong bản đồ du lịch của huyện và của tỉnh.



Anh Chính bọc từng nụ để "hãm" hoa lan nở sớm.

"PHÁP PHỎNG"

mùa hoa tết

■ ĐỨC PHƯƠNG

Để người trồng hoa có cái tết đúng nghĩa sau 2 mùa bị ảnh hưởng bởi dịch bệnh", anh Đệ nói.

Tết là vụ thu nhập chính của người trồng hoa nên không chỉ anh Chính, ông Vụ, anh Đệ, mà trên những cánh đồng, những khu vườn,

người trồng hoa vẫn đang tất bật chăm bón, dồn hết công sức vào những luống hoa. Mong rằng thời tiết và thị trường sẽ thuận lợi để người trồng hoa nên không chỉ anh Chính, ông Vụ, anh Đệ, mà trên những cánh đồng, những khu vườn,

thu lại phần nào chi phí, công sức bỏ ra trong hơn 3 tháng qua", ông Vụ buồn rầu nói.

Ít lo lắng hơn có lẽ là những người trồng đào ở xã Xuân Quang (huyện Bảo Thắng) bởi khi tết đến, hầu như nhà nào cũng có nhu cầu sắm cho gia đình một cành đào chơi xuân. Năm nay, thời tiết khá thuận lợi với những người trồng đào. Theo kinh nghiệm của những người chuyên chăm đào tết, tỷ lệ nụ nở năm nay đều, đẹp, nụ "ngủ" đến thời điểm hiện tại rất vừa để bung nở trước thềm năm mới.

Thời điểm này, nông dân các địa phương trong tỉnh đang tất bật chăm sóc hoa để phục vụ thị trường tết Nguyên đán 2023. Tuy nhiên, càng gần tết, nông dân càng lo lắng, pháp phóng vi diễn biến thất thường của thời tiết và tình hình thị trường khó đoán định.

Ngay từ đầu tháng 11 âm lịch, anh Giàng A Chính ở tổ 3, phường Hàm Rồng (thị xã Sa Pa) cùng bạn đã đưa những chậu địa lan Trần Mộng xuống núi để "kích" nhằm phục vụ người tiêu dùng Tết. Thế nhưng, do thời tiết dịp này bất thường, nhiều chậu địa lan ra hoa từ đầu tháng 12, có chậu lại rụng nụ khiến anh lo lắng. Đối với những chậu lan ra hoa sớm hoặc rụng nụ, anh bắt buộc phải cắt bỏ cành, chờ ngược về vườn dưỡng cho vụ sau.

Anh Chính cho biết: Vụ hoa phục vụ tết Nguyên đán 2023, tôi dự kiến đưa ra thị trường khoảng 100 chậu lan, nhưng đến nay phải chờ hơn 20 chậu về lại vườn vì hoa nở sớm và rụng. Thu nhập chính của gia đình trông chờ vào những chậu địa lan này nên giờ tôi rất lo. Hiện cùng với việc dùng lưới đen che sương muối, tôi còn phải dùng túi bọc nụ, tránh việc hoa nở sớm và bị rụng. Mong rằng các chậu lan còn lại vẫn giữ được hoa, tiêu thụ thuận lợi để gia đình có cái tết ấm hơn.

Những nông dân ở xã Thái Niên (huyện Bảo Thắng) cũng đang lo lắng bởi nhiều diện tích hoa lay ơn bị tấp lá, kém phát triển. Theo phỏng đoán của nhiều người, nguyên nhân hoa lay ơn bị tấp lá, chậm phát triển có thể là do đợt mưa a xít xảy ra mới đây. Hiện tượng này xảy ra trên diện rộng sau đợt mưa kéo dài.

Đầu tháng 9 âm lịch, gia đình ông Ngô Quốc Vụ ở thôn Quyết Tâm, xã Thái Niên trồng hơn 2 sào hoa lay ơn để bán dịp tết. Nếu hoa đẹp, đúng vụ, thị trường ổn định, gia đình ông có thể thu gần 20 triệu đồng. Tuy nhiên, gia đình ông Vụ đang đứng trước nguy cơ mất trắng vì đa số diện tích hoa tấp lá, kém phát triển. "Tôi lo giá bán hoa thấp sẽ không có lãi, thậm chí lỗ vốn vì chi phí phân bón, giống năm nay cao hơn mọi năm. Hiện tại, chúng tôi chỉ biết cố gắng chăm sóc thật tốt để



Người dân xã Xuân Quang (Bảo Thắng) chăm sóc đào tết.



Nhiều diện tích hoa lay ơn ở xã Thái Niên bị tấp lá.

Cổng trường rợp màu xanh cỏ cây, hoa lá.



Ngôi trường "xanh" Ở BÁT XÁT

■ THANH HUỆ

Tách biệt với sự ồn ào và náo nhiệt, Trường Tiểu học Mường Vi (huyện Bát Xát) với không gian sạch sẽ, thoáng đãng, cây xanh rợp mát cùng hoa tươi khoe sắc đã trở thành năng lượng tích cực để giáo viên và học sinh nơi đây "mỗi ngày đến trường là một ngày vui".

Không gian xanh thân thiện

Đến Trường Tiểu học Mường Vi, ấn tượng đầu tiên với chúng tôi là cảnh quan xanh, sạch, đẹp, không gian trong lành, thân thiện bởi màu xanh tươi của các loại cây được điểm tô thêm những sắc hoa rực rỡ. Từ cổng trường đến hành lang, cửa sổ các lớp học, bàn làm việc của giáo viên đều có sự hiện diện bởi màu xanh của cây lá.

Dẫn chúng tôi dạo quanh trường, cô giáo Phạm Thị Minh Thiết, Hiệu trưởng nhà trường chia sẻ: Từ năm học 2016 - 2017, nhà trường quyết định xây dựng mô hình "Trường học sinh thái". Thầy trò đã vun xới từng gốc cây, bụi cỏ để có được không gian xanh như hôm nay.

"Một trong những niềm vui lớn nhất của nhà trường là sự gắn kết, đồng hành của phụ huynh học sinh. Ngoài hỗ trợ kinh phí hoặc chậu, cây hoa để trang trí thêm cho trường, mỗi khi có thời gian rảnh, phụ huynh còn đến phụ giúp chăm sóc hoa" - cô Thiết bày tỏ.

Từ khi áp dụng mô hình trường học sinh thái, chất lượng giáo dục có sự chuyển biến. Thay vì thụ động tiếp thu kiến thức, thông qua các hoạt động trải nghiệm, học sinh thu thập, xử lý thông tin, làm cho giờ học phong phú hơn. Không gian ngập tràn cây xanh, hoa tươi tạo cảm hứng dạy và học cho giáo viên, cũng như học sinh. Đơn cử như lớp học Mỹ thuật diễn ra ngay dưới những tán cây, hoa lá. Với chủ đề "Vẻ đẹp quê hương", học sinh được hòa mình vào thiên nhiên, thỏa sức quan sát, sáng tạo.

Thầy giáo Nguyễn Quang Huy chia sẻ: Hoạt động vẽ cùng thiên nhiên giúp học sinh tăng khả năng quan sát, trải nghiệm nhiều hơn về không gian, thời gian ngoài thực tế để đưa vào



Tiết Mỹ thuật ngoài trời kích thích khả năng sáng tạo của học sinh.



Học sinh đọc sách trong không gian thoáng đãng.

tác phẩm của mình. Thay vì phải ngồi trong lớp để tưởng tượng, để tự nghĩ ra cảnh vật, được vẽ tranh ngoài trời giúp các em có cái nhìn thực tế hơn, trực diện hơn.

Tận dụng không gian xanh, nhà trường đã huy động nguồn xã hội

hóa từ các nhà hảo tâm, đóng góp của phụ huynh, nhân dân và cán bộ, giáo viên để thiết kế các góc "Thư viện xanh". Tại "Thư viện xanh", các tủ đựng sách, báo được bố trí ngay ngắn ở các vị trí dễ nhận biết, thuận tiện cho các em tìm đọc; khu vực đọc

sách có mái che mưa, nắng. Toàn bộ khuôn viên thư viện ngoài trời được trồng các loại hoa, cây cảnh; dưới tán cây đặt các bộ bàn ghế xi măng được sơn màu bắt mắt.

Giáo dục lối sống xanh

Khuôn viên sân trường rộng rãi, thoáng đãng, môi trường trong lành, mát mẻ là điều kiện tốt để thầy trò nhà trường tham gia các hoạt động học tập và đặc biệt là giáo dục cho học sinh ý thức bảo vệ môi trường. Giờ ra chơi, hàng trăm học sinh ủa ra sân trường, nhóm tưới cây, nhặt lá bỏ sọt rác, nhóm chơi thể thao, nhóm quây quần đọc sách.

Cô giáo Vũ Thị Hiền, Tổng phụ trách Đội, Trường Tiểu học Mường Vi cho biết: Cùng với dạy kiến thức, nhà trường luôn chú ý rèn nhân cách, kỹ năng sống cho học sinh, xây dựng trường xanh, sạch, đẹp. Bên cạnh các tiết học trên lớp, nhà trường thường xuyên thực hiện công tác tuyên truyền và giáo dục ý thức bảo vệ môi trường, tiết kiệm tài nguyên cho học sinh và giáo viên thông qua các buổi sinh hoạt dưới cờ. Nhiều giờ ngoại khóa của học sinh được lồng ghép với các hoạt động như vẽ tranh cổ động phòng, chống biến đổi khí hậu; làm đồ chơi bằng vật liệu từ thiên nhiên...

Em Đỗ Thu Huyền, lớp 5, Trường Tiểu học Mường Vi hào hứng: Từ ngày vườn trường trồng thêm nhiều cây xanh, em yêu cây xanh hơn và thường xuyên tham gia các hoạt động chăm sóc cây, dọn vệ sinh khuôn viên trường, lớp học. Đặc biệt, từ khi có thư viện sách ngoài trời, em và các bạn học được nhiều điều bổ ích, lý thú từ sách. Giờ ra chơi hoặc trước khi vào lớp, em đều tranh thủ đến "Thư viện xanh" đọc sách.

Môi trường gần gũi với thiên nhiên, xanh - sạch - đẹp là điều kiện thuận lợi để học sinh phát triển toàn diện. Việc triển khai mô hình "Trường học sinh thái" sẽ giúp thế hệ tương lai gắn kết với thiên nhiên và hình thành lối sống xanh bền vững.

Anh Vàng A Đông trao quà cho hộ có hoàn cảnh khó khăn trên địa bàn xã.



"Thủ lĩnh" đoàn nhiệt huyết

■ HỮU HUỖNH

Mỗi lần khoác lên chiếc áo xanh tình nguyện, anh Vàng A Đông, sinh năm 1996, "thủ lĩnh" đoàn của xã Nậm Chày (huyện Văn Bàn) luôn tự hào khi được cống hiến sức trẻ cho cộng đồng. Qua từng hoạt động, từng công trình, phần việc thanh niên, người "thủ lĩnh" ấy lại có thêm nhiệt huyết, khát vọng để đóng góp nhiều hơn cho quê hương.

Chúng tôi tìm gặp Vàng A Đông trong cái se lạnh của những ngày cuối tháng 12, khi anh đang tất bật cùng nhiều đoàn viên, thanh niên chuẩn bị những suất quà Tết tặng hộ nghèo. Một góc kho nhà văn hóa xã chất đầy những bao quần áo, chăn, hộp bánh kẹo và mỹ phẩm. Nhìn những bao, hộp, tôi chợt nhớ quãng đường lên xã Nậm Chày vừa đi qua, xa xôi mà heo lánh, không có nhiều hàng quán bày bán những mặt hàng này. Nhẩm tính số quà có lẽ tới vài chục triệu đồng. Anh Đông thấy tôi vẻ thắc mắc, cười bảo: Toàn bộ số quà này do các nhà hảo tâm dưới xuôi gửi lên ủng hộ bà con vùng cao đó!

Nói đoạn, anh chỉ đạo đoàn viên, thanh niên vận chuyển, đóng gói quà. Bản thân vừa làm vừa động viên mọi người nhanh chóng hoàn thành công việc, thi thoảng pha chút chuyện vui cho bầu không khí thêm phần náo nức. Những suất quà vì thế được gói nhanh hơn.

AI cũng hiểu, để nhận được sự tin tưởng của các tổ chức, cá nhân, tiếp nhận nhiều quà tặng như vậy là cả quá trình khẳng định bản thân của Bí thư Đoàn Thanh niên xã Vàng A Đông.

Anh Đông không chỉ làm tốt vai trò kết nối thiện nguyện, mà còn tích cực trong tổ chức những hoạt động hướng về cơ sở, giúp đỡ, mang niềm vui đến bà con vùng cao nơi đây. Năm vừa qua, Đoàn Thanh niên xã Nậm Chày



Bàn giao nhà "Đại đoàn kết" cho đoàn viên, thanh niên có hoàn cảnh khó khăn.

đã tổ chức 23 hoạt động tình nguyện hướng về cơ sở. Đây là con số rất ấn tượng, bởi tính trung bình gần như mỗi tháng có 2 hoạt động.

Anh cũng làm tốt việc tập hợp, đoàn kết đoàn viên, thanh niên xây dựng thành công 5 công trình thanh niên với tổng kinh phí và giá trị ngày công hơn 150 triệu đồng. Tổ chức cho đoàn viên, thanh niên xã tham gia duy tu, bảo dưỡng 7 km đường giao thông nông thôn; giúp người dân xây dựng 10 chuồng trại chăn nuôi, 17 nhà vệ sinh; lắp đặt mới 8 bể thu gom bao bì thuốc bảo vệ thực vật.

Anh Vàng A Đông còn luôn quan tâm, chăm lo cho thể hệ măng non. Năm vừa qua đã huy động xã hội hóa, trao tặng học bổng cho 40 học sinh có hoàn cảnh khó khăn, tổ chức 4 hoạt động sinh hoạt hè và xây dựng điểm sân chơi cho trẻ em cùng nhiều hoạt động khác.

Nói về kết quả đạt được, anh Đông bày tỏ: Tôi chỉ cố gắng đóng góp cho

cộng đồng. Những thành quả đó là của tập thể chứ không riêng cá nhân ai. Nếu không có sự đoàn kết, nỗ lực của đoàn viên, thanh niên thì sẽ rất khó để tổ chức thành công các chương trình tình nguyện.

Sinh ra ở mảnh đất vùng cao Nậm Chày, anh Đông đã chứng kiến nhiều hoàn cảnh khó khăn không có đủ cơm ăn, áo mặc, sống chật vật qua ngày trong đói, rét. Vì vậy, anh luôn trăn trở làm điều gì đó giúp ích cho người dân. Năm vừa qua, anh đã tham mưu cho Ban Chấp hành Đoàn Thanh niên xã phối hợp với các đơn vị tổ chức hoạt động tư vấn hướng nghiệp và giải quyết việc làm cho hàng trăm thanh niên và người dân trên địa bàn.

Dù bản thân cũng không có cuộc sống dư dả nhưng anh sẵn sàng chi tiền túi để giúp đỡ những thanh niên yếu thế. Anh còn kêu gọi ủng hộ 1 thanh niên chậm tiến và vận động 2 hộ thanh niên phát triển chăn nuôi, thoát nghèo thành công.



"Thủ lĩnh" đoàn Vàng A Đông.

Như trường hợp anh Chảo A Nhánh ở thôn Hóm Trên có hoàn cảnh gia đình rất khó khăn. Anh Nhánh mồ côi từ nhỏ, lớn lên trong nghèo đói. Năm 2015, anh lấy vợ, sinh con, từ đó đến nay, 5 người trong gia đình anh Nhánh sống trong căn nhà làm bằng tre, nửa tạm bợ. Biết được hoàn cảnh của gia đình anh Nhánh, Bí thư Đoàn xã Vàng A Đông đã kêu gọi các nhà hảo tâm chung tay giúp đỡ với số tiền hơn 40 triệu đồng và huy động đoàn viên, thanh niên giúp anh Nhánh dựng căn nhà gỗ chắc chắn.

Mang theo một gói quà Tết đến thăm gia đình anh Nhánh, Bí thư Đoàn xã Vàng A Đông không quên động viên gia đình tích cực tăng gia sản xuất, nếu cần hỗ trợ thì Đoàn Thanh niên xã luôn sẵn sàng giúp đỡ. Anh Nhánh gửi lời cảm ơn thân tình tới Đoàn Thanh niên xã cũng như cá nhân anh Đông: Tôi không biết nói gì ngoài lời cảm ơn và sẽ cố gắng làm ăn, vun lên trong cuộc sống!

Giờ đây, dưới mái ấm tình thương, gia đình anh Nhánh đã có cuộc sống vui vẻ, yên bình, không lo gió bão, yên tâm đón Tết.

Với những thành tích đạt được, Bí thư Đoàn xã Vàng A Đông đã được các cấp bộ đoàn, hội từ Trung ương đến địa phương khen thưởng, vinh danh bằng nhiều giải thưởng, thanh niên tiên tiến làm theo lời Bác.

Chị Lò Thị Huyền Trang, Bí thư Huyện đoàn Văn Bàn nhận xét: Vàng A Đông là "thủ lĩnh" đoàn tiêu biểu, luôn nhiệt tình, trách nhiệm với công việc được giao, tổ chức, triển khai thực hiện tốt các hoạt động an sinh xã hội trên địa bàn vùng cao Nậm Chày.

Nỗi lòng mẹ

■ VÀNG A GIANG
(Sì Ma Cai)

Phố núi nhập nhòang tối
Nỗi cô đơn của anh dài như sợi lạnh của mẹ
Em ần mình như đóa lan rừng
Mẹ mong con trai có một ngành lan.

Đêm phố núi
Mẹ thao thức đan những sợi lạnh vào nhau
Mẹ khắc khoải âu lo, ai sẽ đan con trai mẹ?
Mỗi mùa ngô qua, mẹ già thêm tuổi
Mẹ lo mùa lạnh, con một mình sớm tối
Se sắt mẹ, tóc bạc thêm vài sợi
Nỗi lòng mẹ, con phải trả bằng vàng dâu.

Giác giao mùa...

■ TRẦN THANH THOA
(Thành phố Hồ Chí Minh)

Bây sẽ nâu chờ mùa về hiện cũ
Trăng cuối chiều ru khẽ ngọn hoa lau
Miền cỏ thơm đôi cánh chuẩn bay lạc
Phải chăng gió vừa ngân khúc giao mùa?

Sương lạnh vương bước ai về thôn thức
Con ngõ dài đã rợp tím sâu đông
Phía sa mù tiếng gà buồn lặng lẽ
Sợi khói đồng buộc lưng gió du miên

Ngang vườn cũ nghe ấu thơ vẫy gọi
Tiếng chim trời thâm hót lời nhớ thương
Mẹ gánh chiều qua những triền hoa nở
Đỏ đầy hương trong giấc mộng giao mùa

Mắt hoàng hôn vỡ giọt mưa thánh thót
Thềm giếng rêu thâm thâm tiếng vục gàu
Phiến sương loang màu bẽ đầu tóc mẹ
Hoa khế rụng trên cánh gió chiêm bao...

Nước mắt chờ qua cánh đồng...

■ NGUYỄN CHÍ NGOAN
(Kiên Giang)

Người về ngõ vắng bóng khuâng
Nghe trong miền nhớ bước chân lặng thầm
Cánh diều rơi phía xa xăm
Tuổi thơ còn lại tháng năm dại khờ.

Lặng nhìn con sóng xa bờ
Rom khô khói bếp đến giờ còn thơm
Về thương dáng mẹ chiều hôm
Ruộng đồng khuya sớm bát cơm ngọt lành.

Buổi về hoa có mong manh
Vội tay bắt hột thị thành đang trôi
Đường cày ướt đầm mồ hôi
Đời cha khó nhọc lờ bồi bến quê.

Nắng chiều rớt lại chân đê
Xôn xao hương lúa mùa mẹ quê nhà
Trở về sau bạn đi xa
Vẫn nghe nước mắt chờ qua cánh đồng...

Tháng Chạp rơi

■ TRẦN ĐIỆN
(Thành phố Lào Cai)

Tháng Chạp
Ngọn bắc vắt vẻo chiếc khăn tay
Ve vuốt cành khô
Mắt cây rung lộc nõn
Cánh chim thấp thòm
Chớp vào bụi mưa đắm đuối mắt tròn

Tháng Chạp rơi
Ngọn lửa he hé chiếc môi son
Áp ụ mầm khuya
Côn cào hương sả
Lơ lơ bóng trắng dậy thì góc phố
Liu diu via hè dấu ký ức rung chơi

Tháng Chạp rơi
Mơn mơn rơi
Nếp nhăn cười se se
Con cò gục đầu bờ cát mẹ
Vi sao thiêng hấp háy đôi bờ
Gió đại khờ
Non nớt hoài... tháng Chạp rơi.

Hôm qua, hôm nay

■ KHUÊ VIỆT TRƯỜNG
(Khánh Hòa)

Giữa một ngày sắp hết
Tôi trốn trong tiếng mưa
Vọng ngoài kia ai hát
Bài hát rơi trong chiều

Hôm qua trời nhiều nắng
Gặp ở giữa phố quen
Áo hồng bên đường vắng
Chào nhau rồi mênh mông

Hôm nay quên khóa cửa
Cánh cửa vẫn khép hờ
Đôi khi quên và nhớ
Chỉ là bước chân mau

Giữa một ngày đã hết
Con mưa không còn rơi
Ai vẫn còn đang hát
Bài hát rơi giữa đời.

Cánh cổng ngôi biệt thự hé mở. Một cô gái mặt căng căng, mặc áo hai dây, váy cũn cỡn, bước qua. Cùng lúc, con chó to như con bê xỏ ra.

Trông thấy người đàn ông đang dứt từng miếng bánh mì khô khốc, nó xộc đến, chồm lên khiến người nhai bánh ngã dúi dúi, đập mặt xuống nền đường, mẩu bánh mì văng khỏi tay. Con chó dùng hàm răng chắc khỏe cắn chặt cổ áo người ngã lồi sần sệt đến trước mặt cô gái. Cô gái quát:

- Luých! Mày có thôi đi không!

Con chó gầm gừ bỏ con mồi, chống hai chân trước canh chừng. Cô gái nhìn người ngã, cười khẩy, giọng dè bùi: - Ông không sao chứ? Con chó này không ưa những người hôi hám, lần sau ông đừng lang thang qua cổng nhà tôi mà nó xé ra đấy!

Người ngã đưa ống tay áo quệt máu trên mặt, bò dậy, ngược nhìn cô gái, đến nhặt mẩu bánh mì, bước đi. Một chiếc xe hơi đen bóng trở tới sát cô gái. Cô gái chui vào xe. Con chó định nhảy lên xe, cô gái quát:

- Luých, vào nhà ngay!

Con chó quay đầu chạy vào. Cánh cổng sập lại.

Lời cảnh báo của cô gái không làm người đàn ông sợ hãi. Ngày nào ông ta cũng đến bên ngoài hàng rào, nơi những cành hoa giấy trụi lên, nhìn vào ngôi biệt thự. Mặc cho con chó sủa ông ông bên trong, người đàn ông vẫn lặng lẽ quan sát như muốn khám phá điều gì. Những người giúp việc trong ngôi biệt thự mấy hôm đầu còn ra quát chó, đuổi người đàn ông đi chỗ khác, những ngày sau mặc ông ta đứng đến bao giờ thì đứng, ngoài đường chứ có vào nhà ông chủ đâu mà quát đuổi. Mỗi chân rồi khác đi. Ai thêm chấp kẻ lang thang rách rưới. Con chó cũng chẳng thèm sủa nữa. Có lúc nó còn ghéech cái mõm đen, nhe hàm răng trắng ớn, vênh tai nghe tiếng huýt sáo nhỏ nhỏ của người đàn ông. Có lần, người đàn ông còn ném nắm xương vào trong hàng rào cho nó. Nó không ăn, chỉ ngửi rồi bỏ vào nằm trên bậc thềm làm phận sự canh gác ngôi biệt thự. Nó đâu thèm ăn những thứ rác rưởi này. Bữa nào nó cũng được ăn thức ăn ngon cùng tổ cớm to.

Nhiều ngày thành quen, hôm nào không thấy người đàn ông đến, nó chạy ra đứng sát hàng rào, hai chân trước bám vào hoa sắt, mắt dõi xa, mũi hít hít. Nó có vẻ nhớ con người rầu rĩ, quần áo hơi hám xộc xệch. Thời gian và tính kiên trì đã tạo sự thân thiết giữa người đàn ông và con chó. Ông ta đưa bàn tay đen đúa vuốt nhẹ lên đầu con chó, nó ư ừ to ra bằng lòng lắm. Ông chủ cho nó ăn ngon, cho người tắm rửa cho nó nhưng chưa khi nào vuốt ve nó như con người nhếch nhác này. Vai trò của nó trong ngôi biệt thự trắng lộng lẫy không phải là nhỏ nhưng chẳng ai nựng nó. Từ ngày có người đàn ông lạ xuất hiện, làm quen, con chó đổi tính, đổi nết. Nó không hung hăng như trước. Có hôm, người ngoài hàng rào, con chó trong hàng rào, bên nhau hàng giờ dưới tán hoa giấy um tùm. Con vật cảm thấy vui khi gần người đàn ông này. Người đàn ông cảm thấy ấm lòng mỗi lần lướt tay qua hàng rào xoa đầu, vuốt cổ con chó. Trong ngôi biệt thự, từ chủ đến những người phục vụ đều không phát hiện ra điều đó...

Có tiếng còi xe bim... bim...! Cánh cổng nặng trịch mở. Người đàn ông đi lại phía cổng. Gặp dịp, con chó phóng ra ngoài. Người mở cổng hốt hoảng kêu to: "Luých, Vào ngay!". Không kịp rồi! Người mở cổng há hốc mồm lo sợ.

Phen này thì người quần áo nhàu nhĩ kia sẽ bị con chó to lớn quật ngã, hành hạ. Nhưng lạ chưa, con chó đến sát người ấy, nó vươn mình ngang tầm mặt người ấy, hai chân trước đặt lên hai vai, thế lưỡi liếm vào cổ, vào má người ấy như gặp người thân vậy. Người đàn ông một tay ôm lấy cổ, một tay vỗ nhẹ vào lưng con chó. Nhìn qua gương cửa xe, thấy người



Truyện ngắn

Nhân quả

■ NGUYỄN VĂN TÔNG
(Thành phố Lào Cai)



Minh họa của NGUYỄN XUÂN CHIẾN
(Phân hiệu Đại học Thái Nguyên tại Lào Cai)

đàn ông và con chó có những cử chỉ thân thiện, ông chủ sa sầm mặt, thở đầu ra, quát: "Chúng mày không ra lời con Luých vào. Đồ ăn hại!"

Nhìn khuôn mặt đen đúa của người đàn ông, ông chủ ngơ ngơ đã gặp ở đâu rồi. Như có luồng khí lạnh chạy qua sống lưng, ông chủ rùng mình. Thôi kệ! Thiên hạ thiếu gì người na ná nhau. Ông đã tiếp xúc với nhiều hạng người, sang, hèn dũ cả. Có thể người này đã từng ngứa tay xin ông bỏ thì ở đâu đó. Chiếc xe trườn vào sân. Ra khỏi xe, ông chủ bước lên bậc thềm lát đá hoa cương sáng bóng, đi vào nhà. Con chó bị hai người nắm vòng cổ lôi vào. Cánh cổng lừ lừ lấp kín.

Buổi sáng cuối tuần, ông chủ ngôi biệt thự vừa ăn xong bát yến sào, đang ngồi nhâm nhi ly cà phê thượng hạng, tiếng xi gà tỏa khói gác trên cái gạt tàn inok viền vàng thì có tiếng chuông gọi cổng. Người phục vụ vào báo có khách muốn gặp. Ông chủ ngạc nhiên: Ai đến sớm thế nhỉ? Khách của vợ con thì không phải rồi. Bà ấy và con gái đang đi du lịch. Lại bọn đến nản nỉ xin vào công ty làm việc chứ gì! Ông sáng giọng: "Nói là tôi mới đi xa

về, hôm khác đến công ty!". Người phục vụ: "Tôi báo thế, nhưng họ nói là có việc rất cần, phải gặp được ông!". "Mấy người?". "Hai người, trông sang trọng lắm ạ!". Ông chủ nhồm lên: "Thế hả! Mời vào. Chuẩn bị đồ uống cho khách!". Ông chủ ngả người ra phờn lim dim chờ...

Hai người khách bước vào. Ông chủ giật mình, choàng dậy: - Các anh định làm gì? - ông với tay về lấy điện thoại.

- Anh định gọi điện cho bọn đàn em đến à? Không ổn đâu, hai thằng tu này không ngân đưa nào cả. Hay ông định gọi cho công an? Cũng không tác dụng gì, bọn này được ra tù rồi.

- Các anh được tha trước thời hạn?

- Chúng tôi được đặc xá!

- Có phải hôm trước anh xuất hiện trước cổng nhà tôi?

- Anh ngạc nhiên vì thấy con chó vẫn nhận ra chủ cũ của nó chứ gì?

- Tôi... tôi đã ngờ ngợ.

- Anh không ngờ chúng tôi trở về phải không? Anh thuê người hại chúng tôi để không còn lo lắng gì nữa, không những không thực hiện được mà còn cho chúng tôi hiểu rõ bản chất của anh hơn. Bọn

người anh thuê vẫn còn nghĩa khí và tình người!

- Hai anh gặp tôi để... để... - Để đòi nợ! Chúng tôi đòi lại những gì đã bị anh cướp! Anh là ác quỷ đời lốt người!

- Các anh "gấp lừa bỏ tay người". Chẳng phải các anh đã nhận tội. Tòa đã tuyên. Các anh đã thụ án. Bấy giờ định tống tiền tôi? Tôi sẽ báo công an để đưa các anh vào tù lần nữa.

- Anh cứ việc! Chúng tôi đã phải trả giá cho sai phạm của mình. Chứng cứ phạm tội của anh chúng tôi đã nộp cho cơ quan công an rồi! Lưỡi trời lồng lộng khó thoát lăm! Gieo gió ắt phải gặp bão. Nhân quả là thế!

Mặc cho hân run rẩy, hai người ra khỏi nhà. Con chó cẳng lên, sủa mấy tiếng, chạy theo tiễn họ ra cổng.

Hơn hai năm trước, người đàn ông lang thang là giám đốc một công ty, giúp việc cho ông là một phó giám đốc giáo hoạt. Nhiều người khuyên ông để phòng người này, ông bảo phải có lòng tin vào người khác thì mới đem lại hiệu quả cho công việc. Lòng tin ấy đã bị lợi dụng. Sau khi ông cùng phó giám đốc thị sát thực địa khu đất định mua mở rộng sản xuất và gặp đối tác, với sự nâng đỡ của phó giám đốc, công việc trôi chảy không ngờ. Hợp đồng được ký kết. Công ty của ông đã chuyển hai phần ba số tiền vào tài khoản cho bên có đất chờ ngày bàn giao chuyển nốt. Nhưng khi hợp đồng mang đến cơ quan công chứng, ông mới tá hỏa là khu đất ấy của đơn vị khác, không phải của công ty này. Ông lẩn ra ốm. Vừa gượng dậy được, ông và phó giám đốc bị cơ quan điều tra gọi lên tường trình vì tiếp tay cho việc sử dụng giấy tờ giả để mua bán đất bất hợp pháp. Hợp đồng, tiền vay ngân hàng, chứng từ đều do ông ký. Việc này chưa giải quyết xong, ông lại vướng vào tội danh nặng hơn. Quá trình điều tra, cơ quan công an còn phát hiện công ty của ông lợi dụng chính sách của nhà nước để khai khống số lượng hàng hóa xuất khẩu rất lớn để chiếm đoạt hàng chục tỷ đồng hoàn thuế giá trị gia tăng. Xem xét hồ sơ, mọi giấy tờ liên quan đều do ông ký. Tuy ông đã giao cho phó giám đốc, nhưng những lần cần ký gấp thì phó giám đốc lại đi vắng. Tin vào cấp dưới, ông chẳng đắn đo khi đặt bút ký. Ông bị kết án hơn ba năm tù và chịu trách nhiệm bồi hoàn gần trăm tỷ đồng. Ông bán hết cổ phần của mình ở công ty và nhà cửa để có đủ tiền thi hành án. Không có chỗ dung thân, vợ ông bỏ vào Nam sống nhờ em cậu. Con trai ông, đưa vào Tây Nguyên, đưa vất vướng làm thuê ở khu vực cửa khẩu kiểm soát.

(Xem tiếp trang 10)

Nhớ những mùa đi bắt vó tôm

Những ngày đông lạnh giá, như một thói quen, rảnh chút là cầm điện thoại lướt facebook xem có thông tin gì mới, chợt thấy một vài hình ảnh những chiếc vó tôm ai đó đang đưa tôi trở về với những kỷ niệm tuổi thơ. Sao mà da diết nhớ những mùa mãi mà đi bắt vó tôm đến thế.

Quê tôi vốn ở vùng đồng đất chiêm trũng Hà Nam, những năm 1960, bố mẹ tôi theo ông bà lên Lào Cai khai hoang, lập nghiệp, xây dựng vùng kinh tế mới. Nhà tôi ở cách sông Hồng không xa. Những bãi lau sậy sinh lầy phía sau nhà được bố mẹ tôi cải tạo thành ruộng cấy lúa nhưng đất nhiễm phèn chua nên cây lúa eo ớt, bông vừa nhỏ vừa lép, cả vụ lúa chẳng được mấy bao. Tôi còn nhớ những mảnh ruộng thụt bùn đen, có khi lợi ruộng bị lún sâu ngập đến nửa người không thể đi chuyền được. Về sau, những ruộng lúa ấy được chuyển thành ao nuôi cá, mà cứ vài năm bố tôi lại phải gạn để vãi vôi bột khử chua và vét bớt bùn cá mới lớn được.

Ngày tôi còn nhỏ, gia đình làm nghề nuôi cá giống. Những con cá trắm, chép, trôi mới nở lấm tấm chỉ như đầu tăm (gọi là cá bột) được thả xuống ao và chăm sóc vất vả chẳng khác gì nuôi con lợn. Khi cá lớn dần bằng đầu đũa, bằng ngón tay và to hơn sẽ được bắt lên bán cho người dân trong vùng về nuôi thành cá thịt. Có những buổi sớm khi gà chưa gáy, cả nhà đã thức dậy lội ao kéo cá bán cho khách ở xa. Cùng với ruộng lúa



(Ảnh minh họa)

thì mấy ao cá giống năm này qua năm khác đã giúp bố mẹ tôi có thêm nguồn thu để nuôi anh em tôi ăn học trường thành.

Tuổi thơ tôi có nhiều kỷ niệm khó quên gắn với ao cá. Nhớ nhất là những mùa mấy anh em rủ nhau đi bắt vó tôm mang bán ở phố huyện. Vó tôm có gọng được làm từ cây tre bánh tẻ để vừa có độ dẻo khi dẫn trong vùng về nuôi thành cá thịt. Có những buổi sớm khi gà chưa gáy, cả nhà đã thức dậy lội ao kéo cá bán cho khách ở xa. Cùng với ruộng lúa

■ TUẤN NGỌC

lên bếp lửa rang đều. Chỉ một lúc sau, cảm chuyển dần sang màu vàng và tỏa mùi thơm phức chỉ người đã thấy thật hấp dẫn. Gặp lúc đang đói, mùi cám thính khiến bụng tôi cứ sôi ùng ục, nhưng cho vào miệng nếm thử thì vị cám chất sin sít không thể nuốt nổi. Thỉnh được trộn với nước và làm thành từng viên nhỏ. Khi đặt vó tôm, chỉ cần ném vào trong lòng vó một, hai viên thính, lũ tôm đánh hơi thấy thơm liền kéo đàn vào vó ăn.

Sau khi đặt vó chừng 10 phút, một người soi đèn pin, một người dùng sào tre nhắc thật nhẹ và nhanh chiếc vó lên khỏi mặt nước rồi đưa vào bờ ao. Những mẻ đầu thường bắt được nhiều tôm hơn. Thật sung sướng khi nhìn thấy lũ tôm nhảy tanh tách trong vó. Thích nhất là bắt được những con tôm càng già to như ngón tay cái, trên mình bám đầy rong rêu. Nếu hôm nào may mắn, khi bắt vó tôm có thể bắt được cả cua, cá, lươn. Cũng có hôm được đũa, nhắc vó tôm quanh ao công cả lưng nhưng lũ tôm trốn đi đâu hết, có mẻ chẳng được con nào.

Hôm nào bắt được nhiều tôm, mẹ tôi để lại một ít rang ăn, còn lại cho vào rổ buộc sau xe đạp để mấy anh em tôi mang bán dọc phố huyện. Đúng là "Đắt như tôm tươi", chưa đến chợ mà mọi người đã đổ xô vào mua hết veo cả rổ tôm. Tiền bán tôm mẹ tôi mua sách vở, quần áo mới cho mấy anh em đi học.

Những năm tháng tuổi thơ cùng những mùa bắt vó tôm rồi cũng trôi qua. Giờ đây, mấy anh em tôi đều đã khôn lớn, trưởng thành, không còn những buổi ngồi xem mẹ rang cám thính hay đêm rù nhau soi đèn pin đi bắt vó tôm như ngày xưa nữa. Vậy nhưng, mỗi lần về nhà thăm bố mẹ, nhìn ra ao cá lại da diết nhớ những kỷ niệm mùa bắt vó tôm năm nào...

gắn với 4 gọng vó. Khi bắt vó tôm chỉ cần dùng một chiếc sào tre dài đóng đinh ở đầu sào nhắc vó tôm đặt ở ven ao, chờ cho lũ tôm bơi vào thì dùng sức nhắc đưa lên bờ. Ao nào rộng thì đặt 15 tới 20 chiếc vó sẽ bắt được nhiều tôm.

Mẹ tôi thường bảo "Tôm nha nhá, cá rạn đồng". Câu ấy ý là muốn bắt tôm phải bắt vào buổi hoàng hôn như ngày xưa thôi. Vậy nhưng, mỗi lần về nhà thăm bố mẹ, nhìn ra ao cá lại da diết nhớ những kỷ niệm mùa bắt vó tôm năm nào...

NHỊP CẦU NHÂN ÁI

Hai chị em mắc bệnh tan máu bẩm sinh cần được giúp đỡ

■ THI KHANH

Phạm Thị Khánh Linh (sinh năm 2012) và em gái ruột là Phạm Thị Linh Nhi (sinh năm 2016) là con chị Vi Thị Ngợi và anh Phạm Văn Cường ở thôn Khe Luộc, xã Thống Nhất (thành phố Lào Cai) đang mắc bệnh hiểm nghèo rất cần được giúp đỡ.

Tại họa bất ngờ ập xuống gia đình chị Ngợi từ năm 2016. Khi Khánh Linh được 4 tuổi, thấy con tự dưng bỏ ăn, người xanh xao, lại hay ốm đau thường xuyên, anh chị đưa con đi khám tại Bệnh viện Nhi Trung ương thì phát hiện con gái bị mắc bệnh tan máu bẩm sinh (thalassemia). Vừa nhập viện điều trị cho Khánh Linh được một thời gian, thì

cô con gái thứ hai lại phát bệnh tương tự. Bệnh tan máu bẩm sinh mà Khánh Linh và Linh Nhi mắc phải có đặc điểm chung là gây tan máu thường xuyên dẫn đến thiếu máu mạn tính. Phương pháp điều trị chủ yếu là truyền máu. Người bệnh nếu không được tiếp máu kịp thời sẽ suy kiệt và dẫn đến tử vong. Nếu ở thể nặng, trẻ sẽ bị biến dạng xương, lá lách to, gan to, sỏi mật, xơ gan, suy tim, đái tháo đường...

Mang trong mình căn bệnh này, mỗi tháng Khánh Linh và Linh Nhi phải nhập viện điều trị tiếp máu khoảng 7 - 10 ngày. Từ khi mắc bệnh, cuộc sống của các em gắn liền với những cơn đau, những

mũi tiêm, dịch truyền... nên không thể phát triển bình thường như các trẻ khác. Thường con, sau mỗi đợt điều trị về, anh chị lại đưa con đến lớp học. "Cho các cháu ra lớp cho đỡ tủi, học được chữ nào hay chữ ấy thôi" - chị Ngợi trải lòng. Trước đây, cả gia đình chị Ngợi sống trong căn nhà gỗ cấp 4 lợp mái fibro xi măng tạm bợ. Vợ chồng đều là lao động tự do, ai thuê gì làm nấy, chỉ mong đủ tiền sinh hoạt cho cả gia đình. Từ ngày các con mắc bệnh hiểm nghèo, anh chị quyết định thuê nhà gần Bệnh viện Sản phụ chống chị Ngợi chỉ biết thuê nhà gần Bệnh viện Sản Nhi tỉnh để thuận tiện cho các con mỗi lần điều trị bệnh. Dù có bảo hiểm y tế, nhưng



Phạm Thị Khánh Linh và em ruột là Phạm Thị Linh Nhi đều mắc bệnh tan máu bẩm sinh.

mỗi tháng, gia đình chị cũng tốn gần chục triệu đồng tiền thuốc, ăn uống... cho hai con. Khó khăn chồng chất khó khăn, nhưng nhìn thấy Khánh Linh và Linh Nhi đều ngoan, hiểu thảo, chăm chỉ học tập, vợ chồng chị Ngợi chỉ biết động viên nhau cùng cố gắng. Hiện cả hai cháu đang học tại Trường Tiểu học Bình Minh (thành phố Lào Cai), dù sức

khỏe không cho phép, nhưng cả hai luôn cố gắng đi học đầy đủ. Ước mơ giản dị của hai cháu là được đến trường học tập và chơi đùa cùng các bạn. Chị em Khánh Linh và Linh Nhi đang rất cần sự quan tâm, giúp đỡ của cộng đồng để có cơ hội chữa bệnh. Mọi sự giúp đỡ cho các cháu xin liên hệ với chị Vi Thị Ngợi, số điện thoại 0378062139.

Lương duyên nghệ thuật và đời sống

■ CAO CƯỜNG



Họa sỹ Hiền Lương trong tiết giảng mỹ thuật cho sinh viên Phân hiệu Đại học Thái Nguyên tại Lào Cai.

Theo đề nghị của phóng viên về việc chụp ảnh minh họa cho bài viết nên cuộc hẹn đầu tiên của tôi được nữ họa sỹ Hiền Lương, Chi hội trưởng Chi hội Mỹ thuật, Hội Văn học - Nghệ thuật tỉnh bố trí tại giảng đường tầng 4 trong tiết giảng mỹ thuật cho sinh viên năm thứ 3, Khoa Mầm non, Phân hiệu Đại học Thái Nguyên tại Lào Cai - nơi họa sỹ công tác.

Nhìn thoáng qua, phòng học mỹ thuật rộng rãi nhưng có lẽ là nhiều đồ vật nhất trong các môn học, bởi những tủ trưng bày hàng trăm mẫu đất nặn, các sản phẩm cắt dán, thủ công, cắm hoa. Phía cuối lớp học là nhiều giá vẽ với các bức họa mẫu bằng tranh sơn dầu; sản phẩm điêu khắc là những bức nhân tượng bằng thạch cao trắng. Trên bục giảng, giảng viên môn mỹ thuật Hiền Lương say sưa nói về vẻ đẹp, nội dung nghệ thuật, ý nghĩa giáo dục, chính trị của bức họa "Bác Hồ với đồng bào vùng cao". Thời gian còn lại của tiết học, giảng viên cho sinh viên thực hành môn làm tranh bằng giấy xé, dán giấy màu, dòng tranh đơn giản, dễ chuẩn bị chất liệu, dễ thực hiện. Chỉ tay vào những sinh viên đang chăm chú sáng tạo một cách nghiêm túc, họa sỹ Hiền Lương bảo: Các em đang thực hành kỹ năng, kiến thức mỹ thuật, cách tạo hình cơ bản nhất nhưng rất quan trọng đối với giáo viên mầm non, vì chỉ giáo viên hiểu về mỹ thuật mới định hướng, khơi gợi cảm hứng, nuôi dưỡng tâm hồn hội họa ngay từ những "hạt mầm" là các bé ở độ tuổi mầm non.

Sau tiết giảng, họa sỹ Hiền Lương dành cho phóng viên quãng thời gian vừa đủ để biết thêm về mối "lương duyên" giữa đời sống và nghệ thuật hội họa. Họa sỹ Hiền Lương quê ở tỉnh Phú Thọ, vốn đam mê với nghệ thuật hội họa từ thuở ấu thơ, cũng bởi thế mà khi tốt nghiệp trung học phổ thông, chị đã lựa chọn ngôi trường sư phạm, chuyên ngành mỹ thuật để sau này vừa có cơ hội tìm việc làm, vừa "giữ lửa" với cọ, màu, khung, giá vẽ. Trong quá trình công tác, chị còn học tập, phấn đấu để có tấm bằng thạc sỹ tại Trường Đại học Mỹ thuật Hà Nội. "Nghệ thuật không có tuổi", họa sỹ Hiền Lương khẳng định như thế khi ứng với chính mình.

Ngoài 40 tuổi, chưa khi nào niềm đam mê hội họa với bột trong chị, có những đêm thức đến sáng chỉ để đầu đầu "khai thông" cho một bức họa còn những hạt màu li ti chưa ưng ý. Họa sỹ Hiền Lương bảo, ngoài giờ giảng trên giảng đường đại học, chị dành phần lớn thời gian cho sáng tác, cho việc lang thang đây đó để dung nạp thêm chất liệu đời sống trong các bức họa. Ngôi nhà của gia đình được thiết kế theo tầng thứ ba cũng chỉ để phục vụ chị vẽ, trưng bày các tác phẩm nghệ thuật.

Ngoài công tác chuyên môn, niềm đam mê mỹ thuật, chị Hiền Lương còn nhiệt thành với công tác hội, đặc biệt là từ khi chị giữ vai trò Chi hội trưởng Chi hội Mỹ thuật, Hội Văn học - Nghệ thuật tỉnh. Chi hội Mỹ thuật tỉnh hiện có 17 hội viên, 5 người là hội viên Hội Mỹ thuật Việt Nam, trong đó có những họa sỹ tên tuổi đã vượt ra ngoài tỉnh, khu vực như các họa sỹ Đỗ Chung, Nguyễn Lê, Hiền Lương... Đó là những "bóng cả" dẫn dắt, cổ vũ phong trào sáng tác nghệ thuật trong các hội viên mỹ thuật tỉnh Lào Cai. Trung bình mỗi năm, các hội viên có 50 tác phẩm dự thi các triển lãm khu vực, triển lãm chuyên đề toàn quốc, trong đó có những tác phẩm đã đoạt giải ở cấp độ khác nhau. Họa sỹ Hiền Lương cho rằng số lượng hội viên cấp tỉnh, cấp trung ương của Lào Cai đông hơn nhiều tỉnh trong khu vực đã phần nào phản ánh tình hình phát triển kinh tế - xã hội toàn diện của tỉnh. Ngoài ra, Lào Cai còn là miền đất hội tụ nhiều tài năng, nơi có kho tàng văn hóa đậm đà, giàu bản sắc, có lịch sử dân tộc hào hùng, có những thắng cảnh thiên nhiên đẹp, đó là nguồn cảm hứng, chất liệu vô tận nuôi dưỡng tâm hồn người nghệ sỹ.

Họa sỹ Hiền Lương chưa bao giờ thỏa mãn với những thành tích và hoạt động phong trào của các hội viên và Chi hội Mỹ thuật, trần trụi lớn nhất của chị tới nay vẫn là Lào Cai có nhiều tài năng nhưng chưa ai thực sự "sống khỏe" hoàn toàn từ hội họa. Lào Cai vẫn thiếu những họa sỹ bán được tranh hoặc mở Gallery "ăn khách", họ vẫn phải dựa chủ yếu vào "nghề tay phải" để nuôi đam mê "tay trái" như mỗi lương duyên, biến chứng giữa đời sống và nghệ thuật. Lương duyên ấy mãi tồn tại khi vẻ đẹp của thế giới, cái đẹp trong tâm hồn nghệ sỹ vẫn mãi như một thực thể vĩnh hằng.

Những ngày cuối năm băng khoăn...

■ ĐÀO THANH TÙNG (Hà Nội)

Năm nay thời tiết thật đặc biệt, nằng Đông đường như đang bận trăm công nghìn việc bàn giao với nàng Thu nên đến muộn hơn thường lệ. Những ngày cuối năm, vô tình gió đông cứ thế ủa về dồn dập khiến ta cảm nhận được mùa đông rõ hơn từ khung cảnh xám xịt của bầu trời mùa đông đặc trưng đến những chiếc lá vàng cuối cùng đang xoay mình trong vũ điệu trở về với mẹ đất. Cái lạnh đến từ sương sớm, bám quanh lớp vỏ sần sùi tạo thành một lớp tơ mịn trắng như nhung, như thể phụ họa cho lòng người đang mong ngóng đón chào một năm mới đầy khởi sắc như đất hoa xuân ngọt ngào...

Những ngày cuối năm, vẫn là cung đường quen thuộc nhưng sao cảm thấy đông đúc hơn ngày thường. Xe cộ, dòng người tủa về trăm ngã tạo nên bức tranh vốn vã, tấp nập nơi phố thị - một bức tranh thật nhiều màu sắc lẫn thanh âm. Phố tập hợp không biết bao nhiêu mảnh đời, phận người mưu sinh từ giàu sang tới bần hàn cùng cực, nhưng hơn bao giờ hết, những ngày cuối năm tựu trung trên khuôn mặt họ đều là sự háo hức, là sự mong chờ, là bao nhiêu ước vọng. Thương thật nhiều các bà, các mẹ gánh hàng rong đi qua từng con phố nhỏ, cái lạnh tấp vào từng nếp nhăn nhàu nhủ màu thời gian thủ thỉ rằng có nốt ít ngày nữa thôi là được trở về quê với gia đình yêu thương. Thương những anh thợ phụ hồ, với vữa dính bết khắp người, khuôn mặt nhem nhuốc giữa mùa đông lạnh giá nhưng không dám mặc áo ấm vì sợ vướng víu công việc. Thương cả những người ăn mặc sang trọng, quần là áo lượt chạy đôn chạy đáo cho kịp tiến độ công việc, dự định trong năm cũ.

Những ngày cuối năm, những người con xa quê lại nhớ tới quê nhà. Nỗi nhớ hiện hữu thật đẹp, khát khao cháy bỏng muốn được trở về quê nhà thật nhanh mà tận hưởng, mà ôm trọn quê hương. Bắt đầu từ những ruộng ruộng cha đã dẫn nước vào đây ập và cây những đường cây đầu tiên. Và chẳng bao lâu nữa, trên cánh đồng sẽ nhộn nhịp người dân gieo mạ, cấy lúa. Cha mẹ cả một đời chân lấm tay bùn, chất chiu từng hạt gạo dẻo thơm nuôi nấng những đứa con thoát khỏi lũy tre làng. Những ngày này, ta có cảm tưởng thời gian là không đủ với cha mẹ, với nông dân, hết cây cấy lại chuyển sang chăm rau. Công việc đồng áng xong xuôi thì ăn tết cổ truyền mới ngon, tâm hồn mới thông thả.

Những ngày cuối năm nhớ nôn nao phiêu chợ quê với bóng dáng các bà, các mẹ, các cô. Đi chợ cuối ngày này mới thấy được sự đa dạng mẫu mã, bản sắc vùng miền mà bà con mang lại. Từ những mớ rau bẻ xiu xiu tới mặt hàng quần áo, đồ gia dụng. Góc chợ quê thân thương còn lưu dấu chân tuổi thơ với những ngày lon ton theo mẹ đi bán từng mớ rau, quả cau, hay xấp lá chuối để khách mua và gói bánh. Thích nhất vẫn là cuối buổi được mẹ dẫn tới khu ẩm thực thường cho bát bánh đúc nóng hổi ăn giữa trời đông. Đó là khoảnh khắc vĩnh cửu, đó là miền nhớ, là khát khao mà bất kể khi đi xa đều đau đầu nhớ về...

Những ngày cuối năm thêm bữa cơm gia đình biết nhường nào. Bữa cơm được cả nhà quây quần, người phụ việc nọ, người làm việc kia rồi cuối cùng hẳn hoan bên mâm cơm ấm cúng. Bữa cơm đầu đơn sơ hay đầy đủ đều mang phong vị, dấu ấn của tình nghĩa người thân mà chẳng gì có thể bù đắp nổi. Cái nhớ là lòng và cũng đơn giản biết nhường nào. Đôi khi là miếng chả giò thơm nức từ bàn tay mẹ chế biến, là bát canh xương hầm bí ngon ngọt, thơm thơm mùi hành, ngò... Nhưng cái cốt lõi chính là những nụ cười, những sẻ chia rộn rã trong năm cũ mọi người dành cho nhau. Khoảnh khắc đó không được thấy sự an yên, thanh thản đến già kỹ...

Những ngày cuối năm là dịp để lắng lòng lại, chiêm nghiệm một năm trôi qua với được và mất. Gạt bỏ những hối tiếc, những dang dở trong năm cũ để đón chào một năm mới khởi sắc vẹn toàn hơn. Chợt nhận ra bản thân cần sống chậm lại, sống cho bản thân và gia đình nhiều hơn. Và tự hứa với lòng mình sẽ sống thật tốt, hạnh phúc như những ngày nắng trong veo, băng tháng ngày mà mùa xuân phía trước...

3 năm tù cho tên “siêu trộm”

■ VĂN THẢO

Thời gian qua, nhiều người dân trên địa bàn thành phố Lào Cai vì bất cẩn không khóa cửa xe ô tô đã tạo cơ hội cho các đối tượng trộm cắp hành nghề, trong đó có “siêu trộm” Lò Văn Đạt, sinh năm 1988, trú tại xã Mường Hum (huyện Bát Xát).

Mặc dù tuổi còn trẻ, có sức khỏe nhưng Lò Văn Đạt lại ham chơi, lười lao động, hẳn luôn muốn làm công việc gì đó nhẹ nhàng với mức lương cao. Sau nhiều lần “nhảy việc”, hẳn quyết định ở nhà vì chẳng công việc nào đáp ứng được những tiêu chí mà hẳn đưa ra.

Một trưa hè đầu tháng 5/2022, Đạt một mình điều khiển xe mô tô từ phòng trọ ở thành phố Lào Cai đi lang thang ở khu vực phường Bắc Cường (thành phố Lào Cai) thì phát hiện xe ô tô của chị Đ.T.H không gặp gương, hẳn đoán xe không khóa nên dùng tay mở cửa bên ghế phụ. Đạt lục tìm tài sản thì thấy trong hộc trước cản số có 1 chiếc điện thoại di động, tiếp tục tìm lại thấy trong cốp phụ để 7.000.000 đồng. Lò Văn Đạt lấy toàn bộ tài sản tìm được, hẳn đem điện thoại đi bán, còn tiền thì tiêu xài cá nhân.

Tiếp đó, hẳn thực hiện thêm nhiều vụ trộm tiền và tài sản, có vụ lượ được 20 triệu đồng. Điển hình là trưa 16/6/2022, khi lang thang tìm tài sản sơ hở để trộm cắp, Lò Văn Đạt phát hiện một chiếc ô tô Mazda CX5 chưa cụp gương. Hẳn nhẹ nhàng mở cửa, lục tìm tài sản trong xe ô tô thì phát hiện ở ghế sau có một túi đựng đồ, bên trong là chiếc ví nam để 10.000.000 đồng cùng một chiếc nhẫn vàng đính đá quý. Hôm sau, hẳn đem chiếc nhẫn đến cửa hàng vàng bạc bán được 7.500.000 đồng.

Tính từ tháng 5/2022 đến giữa tháng 6/2022, Lò Văn Đạt thực hiện trộm lượ 7 vụ trộm cắp. Số tiền lượ cắp được thậm chí hẳn còn gửi tiết kiệm vào tài khoản cá nhân.

“Ngựa quen đường cũ”, đến ngày 18/6/2022, Lò Văn Đạt lại phát hiện trong lán trên đường Ngòi Đum để một chiếc xe ô tô. Quan sát không có người xung quanh, Lò Văn Đạt đi bộ lại gần chiếc xe thử mở cửa xe, đúng như dự đoán, chủ xe không khóa cửa. Hẳn lục tìm được 12.500.000 đồng. Tiếp đó, hẳn đến khu đô thị Phú Gia lại thấy một chiếc ô tô hạng sang chưa cụp gương, hẳn mở cửa xe lục tìm tài sản nhưng không thấy gì. Khi ra khỏi xe ô tô, Đạt bị một người dân phát hiện truy hô đuổi theo. Trên đường bỏ chạy, hẳn làm rơi điện thoại cá nhân. Chiếc điện thoại được người dân nhặt được đã giao nộp cơ quan công an.

Sau khi bị điều tra, bắt giữ, Lò Văn Đạt khai nhận: Từ ngày 2/5 đến ngày 18/6/2022, hẳn đã thực hiện 8 vụ trộm cắp tài sản trên địa bàn thành phố Lào Cai. Tài sản trộm cắp là tiền và tài sản để trong xe ô tô đỗ bên lề đường, không có người trông giữ, tổng giá trị là 76,5 triệu đồng.

Mới đây, Lò Văn Đạt bị Tòa án nhân dân thành phố Lào Cai đưa ra xét xử với tội danh trộm cắp. Tại phiên tòa, hẳn cúi đầu nhận tội, trước đó, hẳn đã bồi thường cho các bị hại. Xét thấy hành vi của bị cáo là nguy hiểm cho xã hội, đã trực tiếp xâm phạm đến quyền sở hữu tài sản của cá nhân được pháp luật bảo vệ, gây mất an ninh, trật tự tại địa phương, cần phải xử lý nghiêm minh trước pháp luật, Tòa án nhân dân thành phố Lào Cai tuyên phạt bị cáo Lò Văn Đạt 3 năm tù giam vì tội trộm cắp tài sản.

Hành vi trộm cắp của Lò Văn Đạt đồng thời cũng là lời cảnh báo người dân không được chủ quan, cần có biện pháp bảo vệ tài sản của bản thân và gia đình. Những ngày cuối năm là thời điểm loại tội phạm như Lò Văn Đạt hành động, ngành chức năng đã đưa ra nhiều khuyến cáo người dân trên địa bàn tích cực bảo vệ tài sản và tố giác tội phạm.

Nhân quả...

(Tiếp theo trang 7)

Trong tù, ông xâu chuỗi lại sự việc và mơ hồ thấy mình bị kẻ khác lợi dụng. Kẻ đó là ai thì chưa rõ mặt.

Một hôm, buồng giam ông thêm một phạm nhân. Người đó vừa bước vào, ông giật mình: Tại sao lại là anh ta, người được tay phó giám đốc giới thiệu với ông là giám đốc công ty có khu đất bán? Người tù mới đến nhìn thấy ông vội quay mặt đi, thỉnh thoảng lại liếc trộm ông với ánh mắt rất lạ. Tránh mặt mãi không được khi hai người cùng buồng giam, cùng tổ lao động tự giác. Tim hiểu, ông biết anh ta bị kết án về tội làm giấy tờ giả để lừa đảo. Một buổi, cả tổ đang rầy cở ở trên sườn đồi, anh ta bị rắn độc cắn vào chân. Mọi người đang lúng túng chưa biết xử trí ra sao, ông xé áo lót buộc phía trên vết cắn, rồi hút hết máu độc ra, vọt lên bia rừng rồi vội vã lao xuống, thè trong miệng ra một miếng lá đã nhai nát dịt vào vết cắn. Ông cứu mạng đã kéo anh ta gần ông. Anh ta kể hết ngọn ngành cho ông nghe về sự sắp đặt

của tay phó giám đốc nhằm cướp công ty của ông. Hẳn đã thuê anh ta làm giấy tờ giả đứng tên một công ty ma có khu đất muốn bán. Ông đã cắn câu. Tiền mua đất chuyển vào tài khoản của hẳn dưới danh nghĩa tên công ty ma kia. Để tiếp tục thực hiện dã tâm đánh gục ông, hẳn thông đồng cùng mấy người trong bộ máy công ty tiếp tục thuê anh ta làm các thủ tục xuất khẩu hàng hóa không để chiếm đoạt tiền thuế giá trị gia tăng. Những lúc cần ký các loại chứng từ, hẳn tạo cớ đi khỏi công ty để buộc ông phải ký. Khoản tiền bắt chính đó chảy vào các tài khoản của mấy người, tất nhiên hẳn được phần nhiều. Chính hẳn là người lập mưu tạo ra những khoản tất của công ty rồi tổ cáo cho cơ quan chức năng để lừa ông vào vòng lao lý. Biết ông cần tiền khắc phục hậu quả, hẳn mua hết cổ phần của ông, ép vợ ông bán nhà đất cho hẳn. Hẳn sửa chữa nâng cấp thành ngôi biệt thự nhất, nhì trong vùng. Với anh ta, hẳn thuê làm hai bằng tốt nghiệp đại học giả, nói là cho hai đứa con người bạn đang làm việc tại công ty. Đến lượt anh ta sắp bầy. Lúc giao bằng anh ta bị công an bắt quả tang. Ở

trong tù, anh ta mới biết do hẳn bày mưu để tống anh ta vào tù nhằm bịt thông tin. “Vô quyết đây có móng tay nhọn”, hẳn không ngờ mọi việc hẳn bàn bạc đều bị anh ta bí mật ghi âm, do lo sợ nên không nhớ là đã cắt ở đâu để trình báo với nhà chức trách mong được giảm nhẹ. Anh ta bị kết án ba năm tù giam. Trong tù, hẳn thuê người bỏ thuốc độc vào suất ăn định giết anh ta, nhưng người này không làm nên anh ta thoát chết. Ông cũng cho anh bạn tù biết mình cũng bị hẳn thuê đầu gấu hãm hại, nhưng ông đã cầm hóa được nên thoát nạn.

Ra tù, trong vai người lang thang, ông đến trước căn nhà cũ của mình để hoài niệm, mong tìm thấy chút hơi ấm gia đình. Con chó thời gian đầu không nhận ra ông trong bộ dạng tồi tàn, nhưng rồi nó đã tìm thấy những cử chỉ thân quen ngày nào ông dành cho nó. Hằng ngày nhìn vào ngôi biệt thự bề thế kẻ ác đang sống nhõn nhõ, lòng ông quặn lại. Ông thuyết phục bạn tù, ra trại cùng nhau thu thập chứng cứ đưa hẳn ra trước pháp luật. Và hai người đã đến ngôi biệt thự hẳn đang ở...

N.V.T

Thư giãn...

Trên cả tuyệt vời

Giáo sư ngôn ngữ thử món ăn mà vợ vừa nấu nướng xong, rồi nói:

- Em đưa anh cuốn từ điển những từ đồng nghĩa...
- Thôi! - bà vợ phản đối - thỉnh thoảng anh cũng phải tạm quên nghề nghiệp của anh đi một chút chứ!
- Ô, không phải như em nghĩ đâu! Chà là anh đang muốn tìm hết các từ để nói với em rằng món ăn em nấu chẳng những ngon, mà còn thú vị, hết ý, cực kỳ, tuyệt vời...

Tối nay không về

Chồng cãi nhau với vợ và bỏ nhà đi. Gần tối, thấy đói bụng, anh ta gọi điện về nhà hỏi vợ:

- Em nấu gì cho bữa tối đây?
- Thuộc đọc - vợ bực dọc đáp.
- Ủ, em ăn uống cẩn thận, anh gọi điện báo tối nay anh có việc không về nhà.

Ở nhà cũng buồn

Ở cơ quan nọ, trưởng phòng gọi một nhân viên lên để quở trách:

- Tôi nghe mọi người bảo cứ khoảng 3 ngày anh mới đến văn phòng làm việc một ngày. Có đúng thế không hả?

- Vâng, đúng thế đấy ạ. Tại vì hễ cứ ở nhà quá lâu là tôi lại thấy buồn chán lắm...

Bệnh nghề nghiệp

Một thám tử nói chuyện với đồng nghiệp mình:

- Đạo này vợ tớ có biểu hiện lạ lắm!
- Lạ thế nào? - anh bạn đồng nghiệp hỏi.
- Cô ấy dạo này cứ ngủ suốt ngày, ăn gì cũng bảo buồn nôn. Tớ đoán rằng vợ tớ có thai.
- Ô thế à! - đồng nghiệp nhủ mày - Thế cậu có đang nghi cho ai không?
- !?!

Cạnh tranh hiệu quả

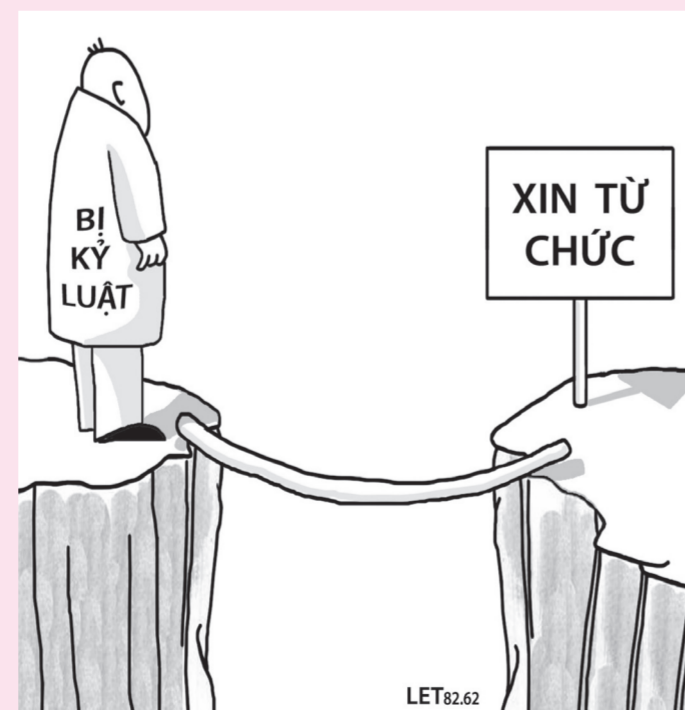
Có ba cửa hàng thời trang nằm kề nhau nên cạnh tranh kịch liệt. Cửa hàng bên phải trưng bảng quảng cáo: “Chuyên bán thời trang cao cấp dành cho nghệ sĩ”.

Ngày hôm sau cửa hàng bên trái cũng dán một tấm bảng: “Chuyên bán thời trang dành cho những cô gái trẻ xinh đẹp nhất”.

Và hôm sau cái cửa hàng bị kẹt ở giữa treo trên cửa một tấm bảng to để hai chữ: “Lối vào”.

TRỊNH VIỆT HIỆP (st)
(Hà Nội)

Tranh vui



Tranh vui của LÊ VIỆT TRÍ (Đà Nẵng)

Đi chợ phiên những ngày cuối năm

■ MAI DƯƠNG

Bao giờ cũng thế, những phiên chợ tết bắt đầu từ đầu tháng Chạp. Gọi là chợ tết không đơn thuần chỉ vì diễn ra dịp Tết, mà còn bởi không khí tết như được khởi nguồn, nhen nhóm từ những phiên chợ ngày cuối năm.

Chỉ còn gần một tháng nữa là đến tết Nguyên đán. Những ngày này, chiếc xe bán hàng của tiểu thương rong ruổi khắp các buổi chợ phiên vùng cao phải làm việc “hết công suất”. Bà Vương Thị Phượng ở thôn Bản Sinh, xã Lũng Vai (Mường Khương) thường xuyên bán các loại vải vóc, chỉ may, len, kim tuyến để may trang phục truyền thống của người Nùng, người Giáy. Từ tờ mờ sáng, những tấm vải lớn đủ sắc màu, chất liệu được cuộn lại thành từng thanh, xếp từng lớp gọn ghẽ vào những bao tải lớn, chồng lên xe rồi theo bà Phượng xuống chợ. Chợ vùng cao mỗi tuần chỉ họp 1 đến 2 buổi, vậy nên bà Phượng luôn phiên “chạy” khắp các chợ khu vực Lũng Vai, Bản Lầu, Bản Sen của huyện Mường Khương để bán hàng. Chợ cuối năm bao giờ cũng đông khách, đây là dịp được tiểu thương mong mỏi nhất và cũng là thời điểm vất vả hơn cả mỗi dịp Tết đến, xuân về.

“Áo trẻ em may sẵn thì từ 150 đến 180 nghìn đồng một chiếc, áo người lớn từ 200 đến 230 nghìn đồng, còn áo nam giới, áo cho các cụ cao tuổi thì 300 nghìn đồng, các loại vải bán theo mét... Người biết may thường mua vải mang về tự may, người không biết may thì mua áo may sẵn. Ngày trước chủ yếu bán vải, giờ người biết may ít, lại mất thời gian cả tuần trời, nên chủ yếu khách mua áo may sẵn” - bà Phượng tươi cười



Một góc chợ phiên thị trấn Mường Khương ngày cuối năm.

chỉ vào sạp hàng bán trang phục của mình giới thiệu.

Cũng theo bà Phượng, không giống như bán trang phục thường ngày, những bộ trang phục dân tộc Giáy, Nùng chỉ đông khách mua vào dịp Tết. Thời điểm khác trong năm, thường chỉ khi nào có đám cưới, có lễ hoặc nghi thức truyền thống nào đó mới có khách đến mua hàng. Trang phục truyền thống ngày càng ít người mặc bởi khó cạnh tranh với các mặt hàng thời trang đủ mẫu mã, sắc màu, chất liệu được bày bán khắp nơi. Mỗi năm, bà Phượng đều mong ngóng dịp Tết, không chỉ bởi bán được nhiều hàng, mà còn vì mỗi bộ trang phục được bán đi, lại có thêm một sản phẩm mang đậm sắc màu truyền thống của dân

tộc được gìn giữ. Mỗi vị khách đến còn cùng chủ hàng nói với nhau vài câu chuyện, về đám cưới, tục lệ, nếp què, lễ lới mỗi vùng miền, về những chiếc áo dân tộc đang dần vắng bóng trong mỗi nếp nhà...

Cuối năm, khắp các nẻo đường hiện hữu dáng hình những bộ trang phục sắc sỡ hoa văn, sắc màu của đồng bào dân tộc vùng cao, dập diu từ những con đường nhỏ kéo dài từ khắp làng bản đổ về, tụ lại đông như có hội. Trên lưng ngựa, trên chiếc xe máy hay những chiếc ghế khoác sau lưng, có người mang theo một vài món hàng, vài thức quà quê, đem ra chợ bán để có thêm đồng ra, đồng vào trang trải cho ngày Tết.

Hàng hóa bày bán tại chợ phiên bao giờ cũng rất phong phú, từ trang phục thổ cẩm đến các mặt hàng nông sản, vật dụng gia đình. Không

kể những tiểu thương chuyên “chạy chợ”, cuối năm thường là thời điểm rõ lên các sạp hàng nhỏ của người dân khắp nơi mang đến bán. Các mặt hàng thường do người dân trong vùng làm ra, mang đi chợ bán như lợn cắp nách, măng khô, mộc nhĩ, nấm hương, mật ong, rau củ, đồ tương... Những mặt hàng thủ công như trang sức bạc, đồ gỗ, đồ gia dụng, mây tre đan, hương... cũng được bày bán nhiều hơn thường lệ.

Bà Tẩn Seo Hoa không ngoại lệ. Ở vùng cao Tả Ngải Chồ (Mường Khương) quê bà, cuối năm không phải ngày mùa; ngô, lúa đã thu hoạch và có tiểu thương đến tận nhà mua. Tiền để sắm Tết cũng đã “hòm hòm”, nhưng tiện chuyển ra chợ phiên ở trung tâm thị trấn Mường Khương, bà xách theo đôi gà, bỏ mấy bó rau cải, rau đậu Hà Lan và túi ớt khô vào chiếc giỏ rồi len

xe theo chồng ra chợ. Vừa đến đầu chợ, đôi gà ngon đã nhanh chóng về với chủ mới. Còn một giỏ rau, bà Hoa trải chiếc bao tải cũ xuống sạp hàng ở góc chợ, bày ra bán. Số rau này, bà Hoa bán 2 tiếng đồng hồ buổi sáng thì hết, thu về gần 100 nghìn đồng. Số tiền này, nhưng niềm vui đem đến cho bà lại rất lớn. Bà Hoa bỏ xấp tiền trong túi ra xếp những tờ polyme lại thành một xấp, tiền lẻ thành một xấp riêng. “Cuối năm rồi, nhà có gà, có rau, củ gì không dùng hết cũng đem ra chợ bán, được thêm đồng nào hay đồng đấy. Bán chẳng được mấy đâu nhưng mà vui, có tiền mua cho cháu quả bóng bay, ít bánh kẹo, đồ chơi, coi như trả công hôm qua chúng nó phụ như rau, nhặt lá” - bà Hoa cười mím mím đầy hạnh phúc.

Bán xong giỏ rau cũng là lúc chồng bà Hoa ăn sáng, đi chơi ở chợ chim về, xách theo một chiếc lồng mới cho đôi chim chào mào ở nhà. Hai vợ chồng đã luống tuổi vẫn kiên nhẫn cùng nhau tỉ mỉ chọn từng món đồ cho dịp Tết. Chiếc giỏ khi đi đầy ắp rau xanh, thì khi về được chất vào đó nào là bánh trái, áo quần, đồ gia dụng. Khi chiếc giỏ nặng, bà Hoa chuyển chiếc giỏ sang cho chồng. Mua đủ đồ, 2 vợ chồng cùng nhau đi ăn trưa, mỗi người một tô phở lớn nghi ngút khói.

Ông Thảo Seo Quảng - chồng bà Hoa - cười lớn, cất giọng sang sảng: Người Mông đi chợ tết không chỉ là sắm tết đầu. Với người trẻ, chợ tết còn là nơi hẹn hò, tâm tình đấy. Ngày xưa tôi hẹn hò với bà Hoa suốt 4 phiên chợ trước Tết, đến phiên chợ đầu xuân thì chính thức kéo về làm vợ. Minh già rồi không hẹn hò yêu nhau nữa ngày xưa thì bạn bè gặp nhau buổi chợ để trò chuyện, uống rượu. Vui lắm!

Bà Hoa thắm cười đồng tình với tính chân thực của câu chuyện ông Quảng vừa kể.

Những phiên chợ cuối năm luôn nhộn nhịp kẻ bán, người mua. Mỗi người giữ trong mình những nỗi băn khoăn riêng, những niềm háo hức riêng. Phiên chợ ấy, không đơn thuần chỉ là nơi giao thương hàng hóa, không chỉ có những “bán - mua” thường ngày, mà nhìn những sạp hàng cuối năm, không khó để nhận ra những dịch chuyển từ kinh tế tới văn hóa của người dân vùng cao qua từng chi tiết nhỏ. Có những năm kinh tế đi lên, việc bán mua tập nập, rộn ràng. Có những năm kinh tế kém hơn, những sạp hàng cũng bởi thế mà điu hiu, buồn bã. Những sạp hàng nhỏ dịp cuối năm cứ thế tự nó giữ cho mình một không khí rất Tết, những tràn trở được “bán” đi, mua lại những hào hức để chuẩn bị đón chào một năm mới đang đến rất gần...



Bà Vương Thị Phượng (trái ảnh) bán trang phục truyền thống may sẵn cho người dân Bản Lầu chuẩn bị đón Tết.

Việt Nam quê hương tôi

Đến Hạ Long nhớ về chợ Cái Dăm

■ TÔ DUNG



Tuyến phố vành đai của chợ Cái Dăm ken kín các cửa hàng bán hải sản.

Thành phố Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh lâu nay vẫn hấp dẫn du khách bốn phương bởi thắng cảnh thiên nhiên kỳ vĩ, con người thân thiện, mến khách. Đến với vùng biển, du khách không chỉ được thả hồn với mênh mông gió lộng, những con sóng ào ạt xô bờ, mà còn có thể thỏa sức khám phá những sản vật của vùng nước mặn. Đặc biệt, nếu muốn mua những sản vật ấy về làm quà cho gia đình, bè bạn, một trong những địa điểm không thể bỏ qua, đó là chợ Cái Dăm.

Người phương xa chắc chắn sẽ hỏi lại bạn về sự chính xác của tên chợ, bởi nghe qua ngỡ là chợ Cái Răng ở Cần Thơ. Tôi cũng vậy, lần đầu tiên đến với Hạ Long xinh đẹp, được hướng dẫn viên đưa đoàn giới thiệu điểm đến tiếp theo là chợ Cái Dăm, tôi cũng có phần thắc mắc. Nhưng không, Cái Dăm là chợ truyền thống nằm trên đường Tiên Ông, phường Bãi Cháy, thành phố Hạ Long.

Chợ bán đa dạng các mặt hàng, được thiết kế 6 tầng hiện đại với hơn 750 điểm kinh doanh cố định. Mỗi tầng được khoanh vùng kinh doanh các mặt hàng khác nhau. Như ở tầng trệt kinh doanh các mặt hàng nông sản, thực phẩm, thủy sản tươi sống. Tầng 1 kinh doanh các mặt hàng về thời trang, giày dép, mỹ phẩm, dược phẩm, văn phòng phẩm, bách hóa tổng hợp. Tầng 2 kinh doanh ngành hàng điện tử, trang sức, đồ lưu niệm, đồ gỗ... Các tầng còn lại của chợ kinh doanh dịch vụ tổng hợp khác.

Trong số các “thượng đế” ghé thăm chợ, không chỉ có người dân bản địa, mà còn có rất đông du khách đến tham quan và mua sắm. Phần lớn khách phương xa muốn tìm đến những hương vị riêng có của phố biển thường dừng chân ở tầng trệt cũng như các tuyến phố vành đai bên cạnh chợ - nơi bày bán đầy đủ các mặt hàng hải sản.

Chợ Cái Dăm được xem là chợ đầu mối của hải sản Bãi Cháy nên bày bán vô vàn hàng tươi sống như tôm, mực, cua, ghẹ, các loại cá biển... Để phù hợp với nhu cầu của khách hàng, các gian hàng hải sản có đầy đủ chủng loại từ đồ tươi sống đến đồ khô, đồ đông lạnh và cả đồ đã được chế biến chín. Tùy theo nhu cầu của mình, mỗi vị khách đến đây sẽ lựa chọn những món hàng riêng. Nếu muốn mua đồ tươi sống mang về làm quà, du khách chỉ cần

chọn những loại hải sản mình ưng ý nhất tại cửa hàng. Sau đó chủ quán sẽ đóng gói vào hộp xốp rồi phủ đá, đảm bảo hàng về đến nhà vẫn đủ độ tươi ngon. Còn với những đồ khô, đồ đông lạnh thì đơn giản hơn, du khách chỉ cần chọn mua rồi đóng gói kín bằng bao bì nilon là có thể mang khắp 3 miền Bắc, Trung, Nam.

Vịnh Hạ Long thuộc vùng biển sạch, nước xanh trong nên chất lượng hải sản ở đây được đánh giá cao. Với truyền thống của làng nghề từ xa xưa, nơi đây nổi tiếng với sản phẩm chả mực, chả cá các loại. Đặc biệt, chả mực giã tay là món ngon trứ danh của vùng đất mỏ, được du khách ưa chuộng.

Chị Nguyễn Thị Lan, du khách đến từ tỉnh Lai Châu tâm sự: Gia đình tôi rất thích ăn hải sản. Do đó, mỗi dịp về Quảng Ninh, tôi thường mua nhiều loại mà gia đình yêu thích để sử dụng và

làm quà cho người thân. Trong số các loại hải sản, bao giờ tôi cũng ưu tiên mua nhiều chả mực giã tay. Vì loại sản phẩm này ở đây làm đảm bảo, chả ăn ngon, chuẩn vị mực, không bị pha nhiều loại bột như ở nơi khác.

Để khách hàng được trải nghiệm các công đoạn làm chả mực, hầu hết các chủ cửa hàng đều làm chả trực tiếp tại gian hàng. Theo những người làm nghề lâu năm, để có món chả mực ngon, nguyên liệu sử dụng phải là mực ống hay mực lá tươi đánh bắt từ vùng biển Quảng Ninh. Nếu sử dụng mực ương, chết thì miếng chả sẽ rất bở và không được ngọt thịt. Chả mực giã bằng tay tốn nhiều công sức và thời gian hơn so với xay bằng máy, nhưng chỉ có giã tay mới cho ra được hương vị ngon ngọt đặc trưng của chả mực Hạ Long. Người giã mực phải đảm bảo sản phẩm đủ độ kết dính, nhưng vẫn giữ được độ dai giòn của mực. Chả được giã nhuyễn rồi chưa đủ, phải nêm thêm một số gia vị như nước mắm chất loại ngon, bột nếp cái hoa vàng, hạt tiêu rồi rần đến độ chín tới trước khi bán cho khách hàng.

Tầng trệt của chợ Cái Dăm có hơn 100 gian hàng kinh doanh mặt hàng hải sản. Chủ các gian hàng phải luôn tay, luôn chân mới kịp sức mua của các “thượng đế”. Có khách đến mua trực tiếp, nhưng cũng có đầu mối buôn bán quen chỉ giao dịch qua điện thoại, rồi chuyển đồ qua dịch vụ chuyển phát nhanh.

Chị Mai Thị Hà, tiểu thương kinh doanh mặt hàng hải sản tại chợ Cái Dăm cho biết: Mỗi ngày, cửa hàng tôi đón trên dưới 100 lượt khách đến tìm hiểu và mua hải sản. Bên cạnh các sản phẩm tươi sống, khô héo, thì sản phẩm đã qua chế biến cũng được khách mua nhiều. Chả mực giã tay với thương hiệu lâu đời luôn được “săn đón” nhiều nhất. Có những thời điểm vào mùa du lịch, cung không đủ cầu, cửa hàng luôn rơi vào tình trạng “cháy” hàng.

Nằm ở vị trí trung tâm của thành phố biển, bên cạnh các khu nghỉ dưỡng, khu du lịch nên chợ Cái Dăm luôn nhộn nhịp người qua lại. Trong hành trình đưa khách, dẫn tour tham quan mảnh đất Hạ Long xinh đẹp, các hướng dẫn viên đều đưa chợ Cái Dăm vào lịch trình và nhận được phản hồi tốt từ du khách. Để rồi như một slogan mời gọi cho du lịch địa phương, những hướng dẫn viên vui nhộn thường dặn dò du khách trước giờ tạm biệt: Đến Hạ Long nhớ về chợ Cái Dăm.



Hải sản được sơ chế ngay tại chợ.



Du khách chọn mua hải sản tại chợ Cái Dăm.